

1.12.2021

Aineenopettajankoulutuksen kehittämisryhmän kokoonpano, toiminta ja suosituksen koulutuksen kehittämiseksi

Aineenopettajankoulutuksen kehittämisryhmä perustettiin vararehtori Sari Lindblomin päätöksellä ja sen toimikaudeksi asetettiin 22.1.2018-31.12.2021. Ryhmän tehtävänä oli tarkastella koulutuksen järjestämisen toimintamalleja ja esittää tarpeen mukaan uusia toimintatapoja. Keskeisimmäksi tavoitteeksi määriteltiin koulutuksen korkean tason vakiinnuttaminen luomalla edellytykset koulutuksessa mukana olevien osapuolten aikaisempaa tiiviimmälle yhteistyölle.

Ryhmän ensimmäinen puheenjohtaja oli varadekaani **Ulla Tuomarla** (hum.) ja hänen siirryttyään toisiin tehtäviin yliopiston ulkopuolelle puheenjohtajaksi nimitettiin varadekaani **Helena Åström** (bio- ja ymp.). Jäseninä ovat toimineet seuraavat henkilöt: **Maija Aksela** (mat.-luonn.), **Peter von Bonsdorff** (harjoittelukoulut), **Maria Djakonowsky** (HYY), **Kaisa Hahl** (kasv.), **Tapani Innanen** (teol.), **Christa Koski** (kasv.), **Turkka Lavaste** (OPA), **Jan Löfström** (kasv.), **Petri Paavilainen** (lääk.), **Auli Salmi** (HYY), **Marjo Savijärvi** (kasv.), **Markku Sippola** (valt.), **Sanna-Kaisa Tanskanen** (hum.), **Kirsi Wallinheimo** (kasv.) ja **Mikko Vanhanen** (valt.). Ryhmän sihteeriksi nimitettiin **Maikki Naarala** ja **Sanna-Maria Suviniemi-Harju** opetus- ja opiskelijapalveluista.

Kehittämisryhmä kokoontui 21 kertaa. Työssään se kuului yli 30 eri sektoreiden asiantuntijaa Helsingin yliopistosta ja opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Ryhmä toteutti 9.-10.10.2018 seminaarin Tallinnan yliopiston opettajakouluttajien kanssa. Ryhmä järjesti 21.9.2021 ”Aineenopettajankoulutus 2020-luvulla” -työpajan koulutuksen eri toimijoille (opettajakouluttajat, opiskelijat, kehittäjät, tukipalvelut), jossa työskentelyä alustivat professori Jari Lavonen ja johtaja Jaakko Kurhila. Ulla Tuomarla ja Helena Åström esittelivät ryhmän toimintaa opintoasiainneuvostossa 23.4.2020.

Helsingin yliopistosta valmistuu vuosittain noin 350 aineenopettajaa ja opettajan kelpoisuuden tuottavat erilliset pedagogiset opinnot suorittaa noin 100 maisteria. Koulutus järjestetään suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Aineenopettajat työskentelevät peruskoulun ja lukion lisäksi muun muassa aikuisoppilaitoksissa ja vapaan sivistystyön parissa.

Tutkinto-opiskelijat voivat hakea suoritusoikeutta opettajan kelpoisuuden tuottaviin pedagogisiin opintoihin (60 op) enintään kolme kertaa kandiopintojen aikana (poikkeuksena matematiikan, fysiikan ja kemian opettajan koulutusohjelma). Opinnot sisällytetään maisterin tutkintoon. Ratkaisu edellyttää suunnitelmallisuutta etenkin kandiopintojen suorittamisessa, jotta vaaditut opetettävien aineiden opinnot on mahdollista sisällyttää tutkintoon. Kolmatta opetettavaa ainetta ei käytännössä tutkintoon mahdu. On tärkeää, että opiskelijoita informoidaan aineenopettajavaihtoehdosta jo ensimmäisestä opiskeluvuodesta lähtien. Koska opettajan pedagogisiin opintoihin ei voi hakea maisterivaiheessa, toisesta yliopistosta pelkkään maisteriohjelmaan hyväksyttävät eivät voi suorittaa opettajan kelpoisuuden antavaa tutkintoa vaan heidän on suoritettava kelpoisuuden tuottavat pedagogiset opinnot maisterin tutkinnon jälkeen.

Aineenopettajankoulutuksen korkea laatu perustuu tutkittuun tietoon. Kyseessä on ammattiin kelpoisuuden tuottava koulutus, joten koulutuksen suunnittelussa on otettava huomioon sekä alueelliset että valtakunnalliset osaamis- ja työllisyystarpeet. Aineenopettajankoulutuksen vetovoimaa on vahvistettava ja koulutuksen on reagoitava yhteiskunnallisiin muutoksiin lisäämällä jatkuvan oppimisen tarjontaa ja kehittämällä maahanmuuttajille suunniteltuja opintopolkuja.

Aineenopettajan ammatissa korostuvat lähivuosina aineenhallinnan ja pedagogisten taitojen ohella generiset taidot ja laaja-alaisen oppimisen (esim. luonto ja ympäristö, kestävä kehitys, ilmasto-kasvatus, tasa-arvo, ihmisoikeudet) näkökulmien huomioon ottaminen opetuksen suunnittelussa, opetusmenetelmissä ja opintojen sisällössä. Tämä edellyttää aikaisempaa tiiviimpää yhteistyötä sekä tutkintokoulutuksen että jatkuvan oppimisen tarjonnan suunnittelussa ja toteuttamisessa.

LIITE Suositukset aineenopettajankoulutuksen kehittämiseksi Helsingin yliopistossa

LIITE

Suosituksset aineenopettajankoulutuksen kehittämiseksi Helsingin yliopistossa

1. Aineenopettajankoulutuksen koulutusyhteistyön vakiinnuttaminen Helsingin yliopistossa ja kehittämisen tietotarpeet

Toimenpiteet: Perustetaan aineenopettajankoulutuksen kehittämisen foorumi ainetiedekuntien, kasvatustieteellisen tiedekunnan, harjoittelukoulujen, yliopistopalveluiden ja opiskelijoiden väliselle vuoropuhelulle, kartoitetaan nykyiset yhteistyöverkostot ja arvioidaan niiden toimivuus, vahvistetaan tutkimustiedon roolia koulutuksen kehittämisen perustana, kartoitetaan tieto- ja analytiikkapalvelujen tarve koulutuksen suunnittelussa ja kehittämisessä

Vastuu: Ainetiedekunnat, kasvatustieteellinen tiedekunta, harjoittelukoulut, yliopistopalvelut, opiskelijat (HYY/HAO)

2. Aineenopettajankoulutuksen vahvistaminen kandidaatin ja maisterin tutkinnoissa

Toimenpiteet: Aineenopettajavaihtoehdosta tiedottamisen tehostaminen kandiopintojen alkuvaiheessa (opettajavaihtoehdon opintopolun esittely, ”Minustako opettaja” -kurssi tms.), tiedekasvatuksen roolin vahvistaminen, aineenopettajan opintopolun huomioiminen vuosien 2023-2026 opetussuunnitelmissa

Vastuu: Ainetiedekunnat, kasvatustieteellinen tiedekunta, harjoittelukoulut, opetus- ja opiskelijapalvelut

3. Aineenopettajien jatkuva oppiminen

Toimenpiteet: Osaamisen päivittämismahdollisuus opetettavissa aineissa, pedagogiikassa ja didaktiikassa, kehitettävä mahdollisuuksia työmarkkinakelpoisuuden vahvistamiseen uudella opetettavalla aineella, aineenopettajaksi Suomessa pätevöittävän koulutuksen tarjoaminen maahanmuuttajille (opetettavan aineen opinnot, pedagogiset opinnot), tiedekasvatuksen mahdollisuudet jatkuvassa oppimisessa

Osaamista uudistavaa ja täydentävää koulutusta tarjotaan ensisijaisesti digitaalisin menetelmin (skaala yleisistä luennoista laajempiin opintokokonaisuuksiin, verkkomateriaalit itseopiskeluun jne). Opintojen suorittamismahdollisuuksien oltava mahdollisimman joustavat.

Vastuu: Ainetiedekunnat, kasvatustieteellinen tiedekunta, harjoittelukoulut, digitaalisen opetuksen ja jatkuvan oppimisen palvelut, viestintä ja yhteiskuntasuhteet, Avoin yliopisto

4. Aineenopettajavaihtoehdosta tiedottaminen ja markkinoiminen

Toimenpiteet: Lukiolaisille ja yläkoululaisille suunnatut markkinointivideot ja tutustumiskurssit, opettajan pedagogisista opinnoista tiedottaminen alumneille

Vastuu: Ainetiedekunnat, kasvatustieteellinen tiedekunta, harjoittelukoulut, opetus- ja opiskelijapalvelut, viestintä ja yhteiskuntasuhteet